

דניאל פרידמן

ההכרה בירושלים. למה עכשיו?

פיוס יהודי-נוצרי

הכרותו של טראמפ המכירה בירושלים כבירת ישראל מחוירה אותנו לשאלה מדוע לא זכינו להכרה כזו ב־18 השנים שבין סיום מלחמת העצמאות ועד מלחמת ששת הימים? כידוע, בתום מלחמת העצמאות נקבעו גבולות שביתת הנשק, הידועים כגבולות הקו הירוק. ירושלים המערבית נכללה בתחומה של ישראל, ואילו ירושלים המזרחית בתחומה של ירדן. מדוע, אם כן, הכיר העולם המערבי בשליטת ישראל בירושלים המערבית, אך לא היה מוכן להכיר בה כבירת מדינת ישראל?

התשובה לכך אינה קשורה, לדעתי, לעמדת מדינות ערב (שכלל לא הכירו בישראל) או לעמדת האיסלאם, אלא ליחסי הנצרות והיהדות ולעמדתן של האומות הנוצריות לגבי ירושלים. לירושלים יש מעמד ייחודי בנצרות, ומעמד זה כולל לא רק קדושה רתית אלא אף מעמד מדיני. היה זה ההיסטוריון יהושע פראוור שהצביע על כך שגם הנוצרים וגם היהודים בחרו בירושלים כעיר בירה כאשר היה להם כוח צבאי ופוליטי לעשות זאת. מאידך, המוסלמים מעולם לא נהגו כך.

המוסלמים, ששלטו בארץ יותר מ־1,000 שנים, ייחסו לירושלים חשיבות רתית אך לא ייחסו לה חשיבות מדינית. הם לא הפכו אותה לעיר בירה, ומעמדה בעינייהם אף פעם לא השתווה לזה של קהיר, בגדר או דמשק. כאשר צלאח אדין כבש את ירושלים מידי הצלבנים, הוא לא הפך אותה לבירתו. גם הכובשים העות'מאנים לא עשו זאת. אמנם היה זה הסולטן סולימאן שהקים את החומה המפארת כיום את העיר העתיקה, אבל במשך רוב תקופת השלטון העות'מאני הייתה ירושלים עיר מונומנטל למדי. מבחינה מינהלית היא הייתה כפופה לפלך דמשק, ולאחר מכן לפלך צידון ובירות. רק ממש בשלהי התקופה העות'מאנית, לאחר שמעצמות המערב השקיעו סכומי עתק בירושלים, גְּדְּלה חשיבותה גם בעיני העות'מאנים ומערכת המשפט של ירושלים הוכיחה פפה במישורין לאיסטנבול.

כך גם נהגו הירדנים. לאחר שכבשו את ירושלים המזרחית במלחמת העצמאות, הם לא הפכו אותה לבירתם. הבירה הירדנית נותרה בעמאן. אם אכן הציעו הסעודים לפלסטינים לקבוע את בירתם מחוץ לירושלים, באבו דיס, הרי הם נהגו לפי המסורת האיסלאמית הוותיקה. לעומת זאת, הנוצרים קבעו פעמיים את ירושלים כעיר בירה. פעם אחת כשהקימו בתום מסע הצלב הראשון את ממלכת ירושלים, וקבעו כמוכונ את בירתה בעיר. בפעם השנייה עשו זאת בריוק לפני 100 שנים, כשהגנרל אלנבי כבש את ארץ ישראל מידי העות'מאנים. הבריטים קיבלו את המנדט על ארץ ישראל, ובירת המנדט הייתה כמוכונ ירושלים.

העמדה הנוצרית באה לביטוי בהחלטת החלוקה של האו"ם מכ"ט בנובמבר. החלטה זו, שהורחה על חלוקת הארץ לשתי מדינות, יהודית וערבית, הקרישה לירושלים פרק מיוחד שלפיו הייתה העיר אזור להוות ישות מדינית נפרדת, הנתונה לשליטת מועצת נאמנות של האו"ם. אולם ירושלים כישות כזו, כפי שנקבע בהחלטת האו"ם, לא קמה, שכן המעצמות והאו"ם לא היו מוכנים להקדיש את האמצעים הצבאיים והכלכליים הדרושים לשם כך. ולמרות זאת, מדינות העולם הנוצריות, שהיו מוכנות להכיר במדינת ישראל, לא היו מוכנות - בתקופה שלפני מלחמת ששת הימים וגם אחריה - להכיר בירושלים, שבה נשפט ישו הנוצרי והוצא להורג והייתה בירת ממלכת הצלבנים, כבירת העם היהודי.

להכרה של ארה"ב בירושלים כבירת ישראל (אמנם מבלי להגדיר את גבולותיה) יש אפוא משמעות דרמטית, בין השאר, כצעד משמעותי של פיוס בין הנצרות ליהדות והכרה בחלק המכריע שיש לעם היהודי בקביעת מרכזיותה של ירושלים בתרבות המערב. ■

כל הזכויות שמורות לדיעות אחרונות בע"מ
אין להתייחס, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) - ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר - חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, אודיו, צילום, תמונות, מפות, גרפיקה) הן ברשתה טקסטואלית והן בדפוסים מועדפים, לרבות באמצעות הקלטה ודיגיטציה. ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ